

tjugo tips om lätt språk

Undvik dialektord och slangord, om du inte är säker på att personen som du talar med förstår orden

Skriv "då polisen grep tjuven" i stället för att använda passiv: "då tjuven greps"

11–14 %

av Finlands befolkning
behöver lätt språk.

Det kan bero till exempel på
intellektuell funktionsnedsättning,
demens, psykisk ohälsa, läsovana
eller ett annat modersmål.

 LL-CENTER

ll-center.fi
ll-center@ll-center.fi

"Använd lätt språk" är en bearbetad
översättning av "Käytä selkokieltä!"
(Selkokeskus 2019).

Använd
lätt
språk!

Tjugo tips om lätt språk

Så här skriver du lättläst

- 1. Tänk på läsarna.**
Tänk på dina läsare då du skriver, och rikta dig till dem. Fundera på vad de redan vet och vad som kan vara nytt för dem.
- 2. Skriv inget onödigt.**
Vad är målet för din text? Vill du informera dina läsare, underhålla dem eller väcka känslor hos dem? Ta bort allt som inte behövs för det.
- 3. Välj rätt ton.**
Skriv på ett sätt som passar just den text som du skriver.
Ha respekt för läsarna. Till exempel ska du inte skriva barnsligt då du riktar dig till vuxna.
- 4. Använd bekanta och konkreta ord.**
Välj sådana ord som vi använder i vardagligt språk. Undvik ovanliga ord och bildspråk som läsarna måste kunna tolka rätt. Ge gärna konkreta exempel.
- 5. Förklara de svåra orden.**
Ibland måste du använda ett svårt ord, men då ska du förklara det. Förklaringen får ändå inte bli ett avbrott i texten, då tappar läsarna bort den röda tråden.
- 6. Skriv korta satser och meningar.**
Skriv korta satser som innehåller bara en viktig sak. Bind ihop satserna på ett naturligt sätt. Undvik meningar med fler än en bisats, och använd inte inskjutna bisatser.
- 7. Använd en enkel struktur.**
Skriv sådana meningar som passar i ett vardagligt språkbruk. Berätta vem som gör vad.
- 8. Ta bort alla krångliga konstruktioner.**
Var till exempel försiktig med passiva verbformer. Skriv "då polisen grep tjuven" i stället för att använda passiv: "då tjuven greps". Gör inte heller verb till substantiv: "vid gripandet av tjuven".
Säg hur det är, inte hur det inte är.
Skriv inte: "då tjuven inte längre var på fri fot".
- 9. Texten ska se intressant och lättläst ut.**
Gör en sådan layout att texten är lätt att läsa och läsarna enkelt får grepp om helheten.
Skriv tydliga rubriker som berättar vad texten handlar om.
Använd bilder som hjälper läsarna att förstå texten.
- 10. Be om kommentarer och ändra dina texter.**
Be dina läsare kommentera dina texter.
Be också om kommentarer av experter på både lättläst och de ämnen du skriver om. Ändra sedan dina texter utgående från de kommentarer som du fått.

Så här talar du lätt språk

- 1. Lyssna med tålmod.**
Fokusera på vad personen som du talar med vill säga. Hen kan ha något viktigt att säga, men ha svårt att uttrycka det.
- 2. Låt det ta tid.**
Fyll inte en eventuell tystnad med prat.
Ge tid åt den andra att hitta de rätta orden.
Det gör inget om ert samtal går långsamt framåt.
- 3. Använd vanliga och konkreta ord.**
Välj vanliga ord, sådana som vi använder i vardagen. Säg till exempel gratis i stället för avgiftsfri.
Undvik dialektord och slangord, om du inte är säker på att personen som du talar med förstår orden.
- 4. Använd enkla meningar.**
Konstruera dina meningar på ett enkelt sätt, som i vardagligt tal.
Säg: Avtalet som din arbetsgivare skrev under.
Säg inte: Det av arbetsgivaren underskrivna avtalet.
- 5. Använd naturligt talspråk.**
Använd vanligt, naturligt talspråk.
Talat skriftspråk är svårt att förstå.
- 6. Tala lugnt.**
Då du talar lugnt får den andra tid att förstå vad du säger och att reagera på det.
Tala ändå inte överdrivet långsamt och artikulera inte heller överdrivet och onaturligt.
- 7. Fråga om du får korrigera.**
Personen som du talar med kanske vill att du rättar hens språkfel, och då kan du göra det.
Men hen kan också tycka att det är irriterande.
Fråga hur hen vill ha det!
- 8. Fråga då du inte förstår.**
Fråga vänligt men rakt på sak, om du inte förstår vad den andra säger.
Säg till också då du är osäker om du har förstått rätt.
- 9. Rita, skriv, visa.**
Använd olika metoder som stöd när du pratar.
Du kan skriva ner svåra ord, rita bilder eller visa med gester vad du menar.
- 10. Visa att du är intresserad.**
Uttryck med ord och gester att du verkligen vill tala med den andra. Du kan till exempel fråga om hens tankar och åsikter.